

TAMPEREEN KAUPUNKI

Suomensaaren kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

ID5284247

Raportti

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO.....	1
2	SELVITYSALUE.....	1
3	MENETELMÄT JA AINEISTO	2
3.1	Lähtötiedot	2
3.2	Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen.....	2
3.3	Maastoinventoinnit	3
3.4	Epävarmuustekijät.....	3
4	TULOKSET	3
4.1	Yleiskuvaus	3
4.2	Arvokkaat luontokohteet	5
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET	14
	LÄHTEET.....	16

Paikkatietoaineistot:

Pohjakartat © Maanmittauslaitos 2020
Kantakartta © Tampereen kaupunki 2020
Uhanalaiset lajit © Suomen ympäristökeskus
Raportin valokuvat © FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy

Kannen kuva: Selvitysalueen eteläpuolella sijaitsevan puronotkon kallio.

Liitteet

Liite 1. Arvokkaat luontokohteet

16.10.2020

Suomensaaren kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

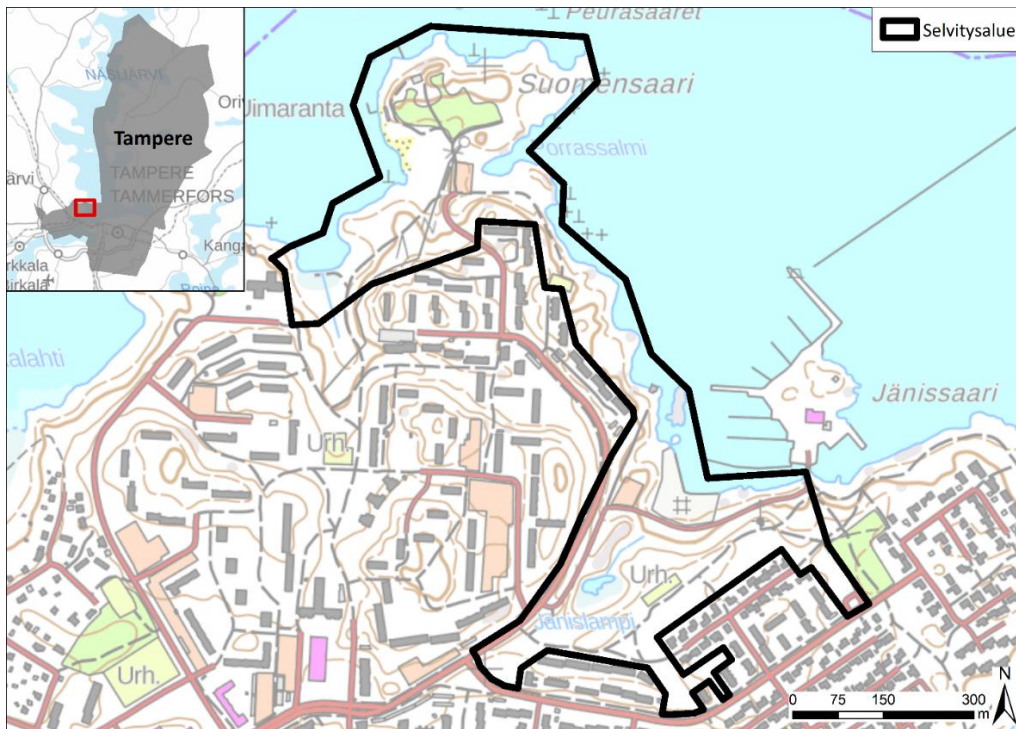
1 JOHDANTO

Työssä on laadittu selvitys Tampereen Suomensaaren alueen kasvillisuudesta ja luontotyypeistä. Tavoitteena oli selvittää luonnonympäristön yleispiirteet ja löytää suojelua ja säilyttämistä vaativat luonnonmonimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet. Tulosten perusteella on esitetty suosituksia maankäyttöön. Lähtökohdiana on, että alueen suunnittelussa voidaan huomioida huomionarvoisten eläin- ja kasvilajien, arvokkaiden luontotyyppien ja ekologisten yhteyksien kannalta arvokkaat alueet sekä edistää niiden ominaispiirteiden säilymistä. Nämä tavoitteet on mainittu maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Selvityksen on laatinut Tampereen kaupungin toimeksiannosta FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, mistä työryhmään kuuluivat FM biologi Laura Fontell-Seppelin (maastotyöt ja raportointi, paikkatietoaineistot) ja FM biologi Marja Nuottajärvi (laadunvarmistus).

2 SELVITYSALUE

Noin 36 ha kokoinen selvitysalue sisältää Suomensaaren, ranta-alueita ja metsää Suomensaaren lounaispuolella, Suomensaaren ja Jänissaaren välistä rantavyöhykettä, sekä Lielahdenkadun itäpuolelle sijoittuvaa metsäaluetta. Selvitysalueelle sijoittuu useita huomionarvoisia luontokohteita, muun muassa lehtoa, sara- ja pensasluhtaa, vesilain 11 § mukainen lampi Jänislampi ja sen rannan luhta-alueet, sekä pienialainen harmaa-leppäluhta ja puronotko. Selvitysalue ja sen sijainti on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1: Selvitysalue sijainti ja rajaus.

16.10.2020

3 MENETELMÄT JA AINEISTO

3.1 Lähtötiedot

Selvityksen työvaiheet olivat lähtöaineiston koonti ja analysointi, maastoinventoinnit sekä raportointi. Selvitystä laadittaessa on otettu huomioon ympäristöviranomaisten antama yleinen ohjeistus:

- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi –kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Suomen ympäristökeskus, Ympäristöopas-sarja 109, Helsinki;
- Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa. – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen moniste 24, Oulu
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Lähtötietoina on käytetty mm. seuraavia lähteitä:

- Oskari -karttapalvelu (Tampereen kaupunki 2020)
- Hertta –eliölajit tietokannan tiedot 8/2020 (Pirkanmaan ELY-keskus)
- Metsäkeskuksen metsävaratiedot, ml. metsälain 10 § mukaiset kohteet.
- Lajitietokannan havainnot (Laji.fi)
- Avoin tieto –palvelu (Suomen ympäristökeskus 2020)

3.2 Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen

Lajien uhanalaisuusluokitus perustuu uusimpaan uhanalaisuusarviointiin, joka on päivitetty vuonna 2019 (Hyvärinen ym. (toim.) 2019). Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja.

Maastoinventointien yhteydessä havainnoitiin Euroopan Unionin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen II (b) ja IV(b) kasvilajien lisäksi luonnonsuojeluasetuksen liitteen 4 erityisen suojeltavia kasvilajeja, joiden säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Luonnonsuojeluasetuksen liitteen 4 erityisen suojeltavia lajeja ovat esimerkiksi upossarpio, sorsanputki ja punavalkku.

Arvokkaiksi luontotyypeiksi luetaan kohteet, joiden olemassaolo merkittävästi lisää alueen luontoarvoja. Merkittävimmät tällaiset ympäristötyypit on lueteltu Suomen luonnonsuojelulaissa (LSL 29 §) ja niiden olemassaolo on lailla turvattu sen jälkeen, kun alueellinen ELY-keskus on tehnyt niistä rajauspäätöksen ja saattanut sen maanomistajan tiedoksi. Metsälaki (Metsäl 10 §) määrittelee metsätaloustoimissa huomioon otettavia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka ilmentävät luonnon monimuotoisuutta talousmetsäalueilla. Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla, mutta metsälain määrittely luontokohteista toimii indikaattorina alueellisista luontoarvoista. Vesilain suojeltavat vesiluontotyyppit on esitetty vesilain (587/2011) 2. luvun 11 §:ssä. Arvokkaalla luontotyypillä esiintyy usein myös arvokasta eliölajistoa.

Suomen luontotyyppien uhanalaisuusluokitus pohjautuu Suomen luontotyyppien uusimpaan uhanalaisarviointiin (Raunio & Kontula (toim.) 2018). Uhanalaisten luontotyyppien arvioinnissa käytetyt uhanalaisluokat

16.10.2020

vastaavat pääpiirteissään lajien uhanalaisuustarkastelussa käytettyä luokittelua. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) luontotyypit.

3.3 Maastoinventoinnit

Alueen kasvillisuus ja luontotyypit inventoitiin 17.-18.8.2020. Työn tavoitteena oli selvittää alueella esiintyvät rauhoitetut, silmälläpidettävät, uhanalaiset tai alueellisesti uhanalaiset kasvilajit sekä muu huomionarvoinen lajisto. Luontotyypeistä selvitettiin uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit sekä metsälain (10§), vesilain (2. luku 11§) ja luonnonsuojelulain (29§) mukaiset suojeltavat luontotyypit.

3.4 Epävarmuustekijät

Maastoinventoinnit on laatinut inventointimenetelmät, lajiston ja luontotyypit hallitseva biologi. Luontotyyppi-inventointien maastotyöt on suoritettu parhaan kasvukauden aikaan, luontotyyppiselvitysten kannalta optimaaliseen aikaan. Selvitystyön epävarmuustekijät liittyvät luonnon vuotuisen vaihteluun sekä maastoinventointien rajalliseen keston. Inventointitulokset ilmentävät aina hetkellistä luonnon tilaa, joka voi jossain määrin vaihdella vuosittain. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykseen ei katsota sisältyvän merkittäviä epävarmuustekijöitä, ja se katsotaan yleis- ja asemakaavan suunnittelun kannalta riittäväksi.

4 TULOKSET

4.1 Yleiskuvaus

Alueen metsien puusto koostuu suurimmalta osalta kuusivaltaisesta lehtomaisesta tai tuoreen kankaan varttuneesta sekametsästä. Suomensaaren alueen metsät ovat aktiivisessa virkistyskäytössä, ja kangasmetsien kenttäkerros onkin paikoitellen aukkoinen tai puuttuu kokonaan kulumisen seurauksena. Selvitysalueen eteläosissa sijaitsevalla virkistysmetsäalueella oli käynnissä raivaus- tai harvennustoimenpiteitä maastoinventointien aikaan.

Lehtomaisuutta esiintyy vähintään laikuittaisesti koko selvitysalueella, mutta painottuu sen luoteispäähän, missä myös puusto on lehtipuuvaltaista ja koostuu pääasiallisesti harmaalepystä ja rauduskoivusta. Tällä selvitysalueen Pyhällönpuiston ranta-alueella sijaitsee kosteaa ja tuoretta lehtoa. Lehtoalue on suoraan yhteydessä alueella aiemmin havaittuun kosteaan lehtoalueeseen (Tampereen kaupunki 2019).

Selvitysalueen rannat ovat suurimmilta osin karuja kivi-, sora-, tai hiekkapohjaisia rantoja. Liejurantoja esiintyy Suomensaaren lounaisosassa. Suomensaaren uimarannan eteläpuolella sijaitsevalla rantaluhdalla on tehty vuosina 2000 ja 2014 havainnot erittäin uhanalaiseksi luokitellusta lietetattaresta (*Persicaria foliosa*) (Raunio & Kontula (toim.) 2018). Lajia etsittiin tämän selvityksen maastoinventoinneissa sitä löytämättä. Rantakasvillisuus koostuu lähinnä saroista, paikoitellen esiintyy myös järviruokoa. Alueella havaittiin yksi sara- ja pajuluhta Suomensaaren lounaispuolella, uimarannan eteläpuolella. Selvitysalueen eteläosassa sijaitsee soistunut vesilain 11 § mukainen lampi Jänislampi.

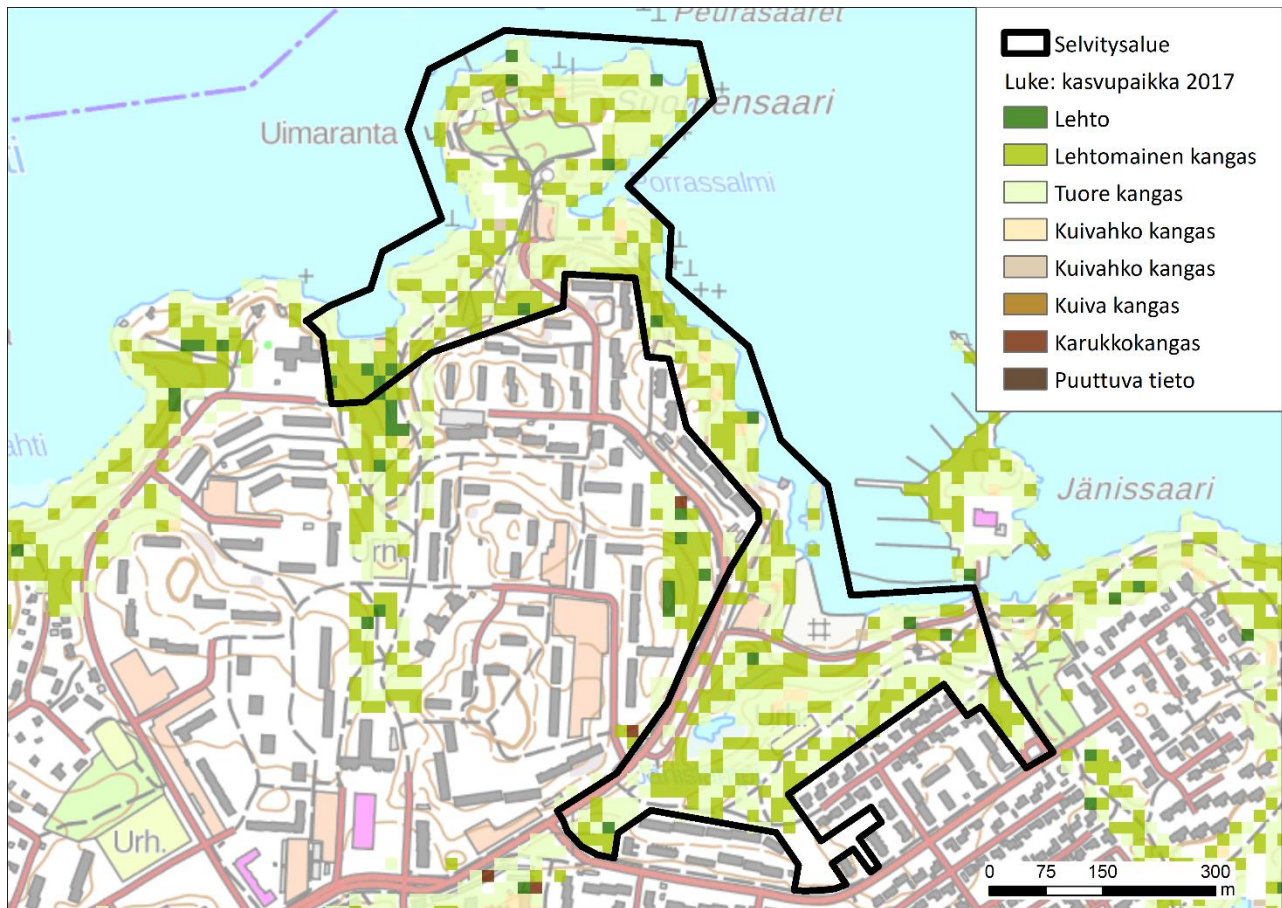
Kuva 2: Selvitysalueen kaakkoisosan varttunutta kangasmetsää.

Kuva 3: Selvitysalueen luoteisosan rehevää lehtoa.

16.10.2020

Selvitysalueen kasvupaikat (Luke 2017) on esitetty kuvassa 4.

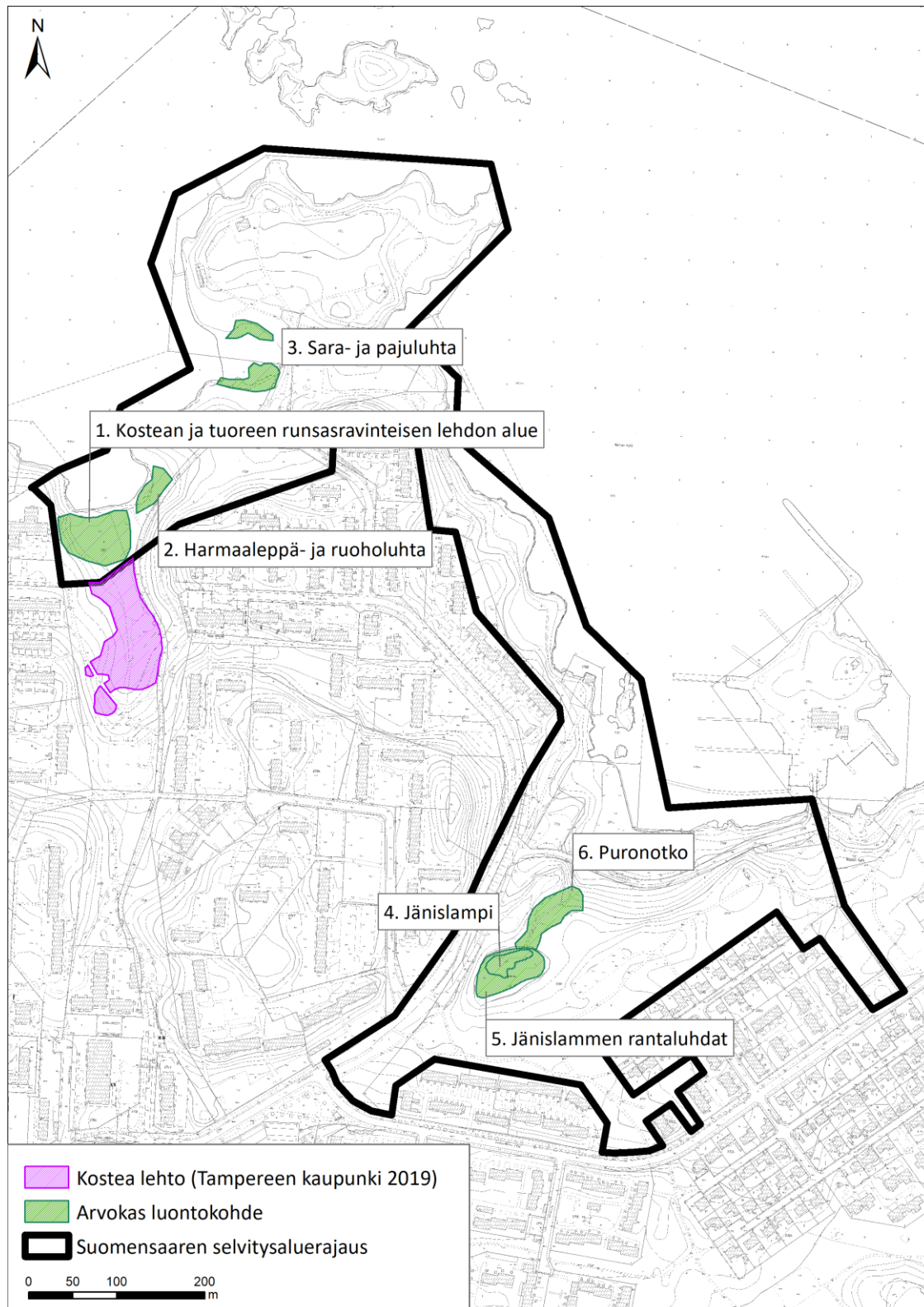
Kuva 4: Selvitysalueella esiintyvät kasvupaikat (Luke 2017).

4.2 Arvokkaat luontokohteet

Suomensaaren selvitysalueella esiintyy useita paikallisesti ja alueellisesti arvokkaita luontokohteita. Alueella esiintyy useiden luhta-alueiden lisäksi edustava kostea runsasravinteinen lehto, jota reunustaa lännessä tuore runsasravinteinen lehtovyöhyke. Selvitysalueella sijaitseva rehevä lehtolaikku (kohde 1 kuvassa 5) rajautuu lähdevaikutteiseen lehtoalueeseen etelässä (Tampereen kaupunki 2019).

Selvitysalueen eteläosassa sijaitsee vesilain 2. luvun 11 § mukainen pienialainen lampi, Jänislampi, jonka rannat ovat soistuneet; rannat ovat ruoho- ja saraluhtaa. Jänislammen pohjoispuolen notkossa sijaitsee paikallisesti arvokas, vanhan puuston puronotkometsä. Arvokkaat kohteet on esitelty alempana yksityiskohtaisesti. Selvitysalueella vuoden 2020 maastoinventoinneissa havaitut arvokkaat luontokohteet sekä alueella aiemmin havaittu kostea lehtoalue (Tampereen kaupunki 2019) on esitelty kuvassa 5. Kuvan numerointi seuraa kohdekuvauksien numerointia.

16.10.2020

Kuva 5: Selvitysalueella maastoinventoinneissa 2020 havaitut arvokkaat luontokohteet (vihreä rasteri) sekä alueella aiemmin havaittu kostean lehdon kuvio (Tampereen kaupunki 2019).

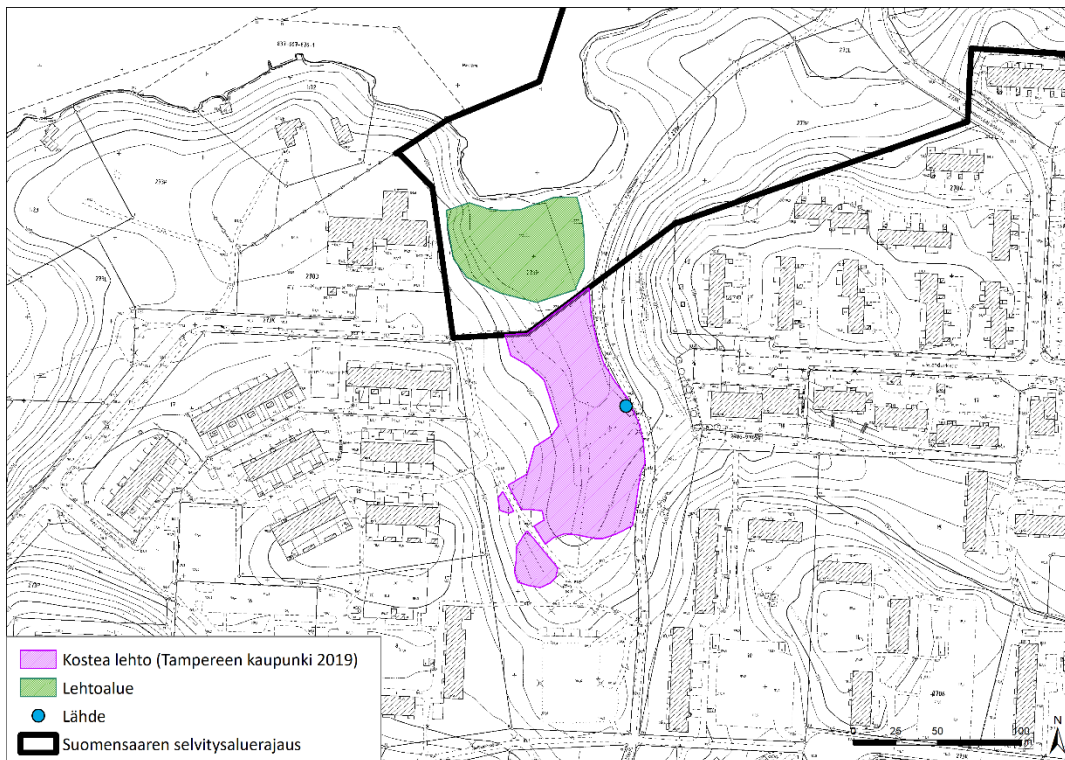
16.10.2020

1. Kosteän ja tuoreen runsasravinteisen lehdon alue

Pyhällönpuistossa, rannan tuntumassa, sijaitsee noin 0,4 hehtaarin kokoinen lehtoalue. Alueen pääluontotyyppi on käenkaali-mesiangervotyyppin (OFIT) kostea runsasravinteinen lehto, joka rajauksen länsipäässä vaihettuu sinivuokko-käenkaalityypin (HeOT) tuoreeseen runsasravinteiseen lehtoon. Lehdon luhtaisuus voimistuu rantaa kohti. Lehdon puuston lajisto on monimuotoista ja sen ikärakenne on luonnontilaistumassa, sekä pensaskerros hyvin kehittynyt.

Alueen puusto on lehtipuuvaltaista ja koostuu harmaalepystä, koivusta, haavasta, raidasta ja kuusesta. Pensaskeroksessa kasvaa tuomea, mustaherukkaa ja pihlajaa. Vaativaa lehtolajistoa esiintyy koko kohteella, muun muassa mustakonnanmarjaa ja sudenmarjaa. Myös muu kenttäkerroksen lajisto kertoo lehtoisuudesta – alueella esiintyy muun muassa metsäalvejuurta, ojakellukkaa, metsäkurjenpolvea, nokkosta ja lehtovuohenputkea. Käenkaalia esiintyy runsaasti sekä kostealla että tuoreella lehtoalueella. Mesiangervo muuttuu vallitsevaksi kosteassa lehdossa, kun jänönsalaatti ja kielo kasvavat valtalajeina rajauksen itäosassa, tuoreessa lehdossa.

Selvitysaluearajauksen eteläpuolella sijaitsee Tampereen kaupungin selvityksissä vuonna 2019 havaittu kostean lehdon ja lähteisyyden alue. Voidaan olettaa, että vuoden 2020 maastoinventoinneissa havaittu lehtokuvio on suoraan yhteydessä tähän aiemmin havaittuun lehtokuvioon, vaikka kohde rajoittuukin aineistoissa selvitysaluearajukseen. Suomensaaren selvitysalueella sijaitsevan lehdon kasvillisuudessa ei havaittu merkkejä lähteisyydestä, vaikka lähde sijaitsee verrattain lähellä. Kohteen aluerajaus ja Tampereen kaupungin selvityksessä havaittu kostean lehdon rajaus on esitetty kuvassa 6.

Kuva 6: Lehdon kohderajaus (vihreä rasteri) ja sen lähistöllä sijaitseva aiemmin havaittu kostean lehdon alue (violetti rajaus).

16.10.2020

Lehdon luonnontilaisuutta uhkaa kuusettuminen ja alueella havaittu, haitalliseksi luokiteltu vieraslaji jättipalsami (*Impatiens glandulifera*). Jättipalsami on tehokkaasti leviävä, yhden lajin tiiviitä kasvustoja muodostava, yksivuotinen ruoho, joka lajille suotuisalle paikalle levittyään uhkaa viedä kasvutilaa alkuperäislajistolta. Jättipalsami leviää hyvin pienvesien, mm. ojien, purojen ja norojen mukana, ja laji onkin voinut levitä alueelle etelästä virtaavan ojan mukana.

Tuoreet runsasravinteiset lehdot on luokiteltu erittäin uhanalaisiksi (EN) ja kosteat runsasravinteiset lehdot vaarantuneiksi (VU) (Raunio & Kontula (toim.) 2018). Lehtokohde täyttää metsälain 10 § mukaisen erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit.

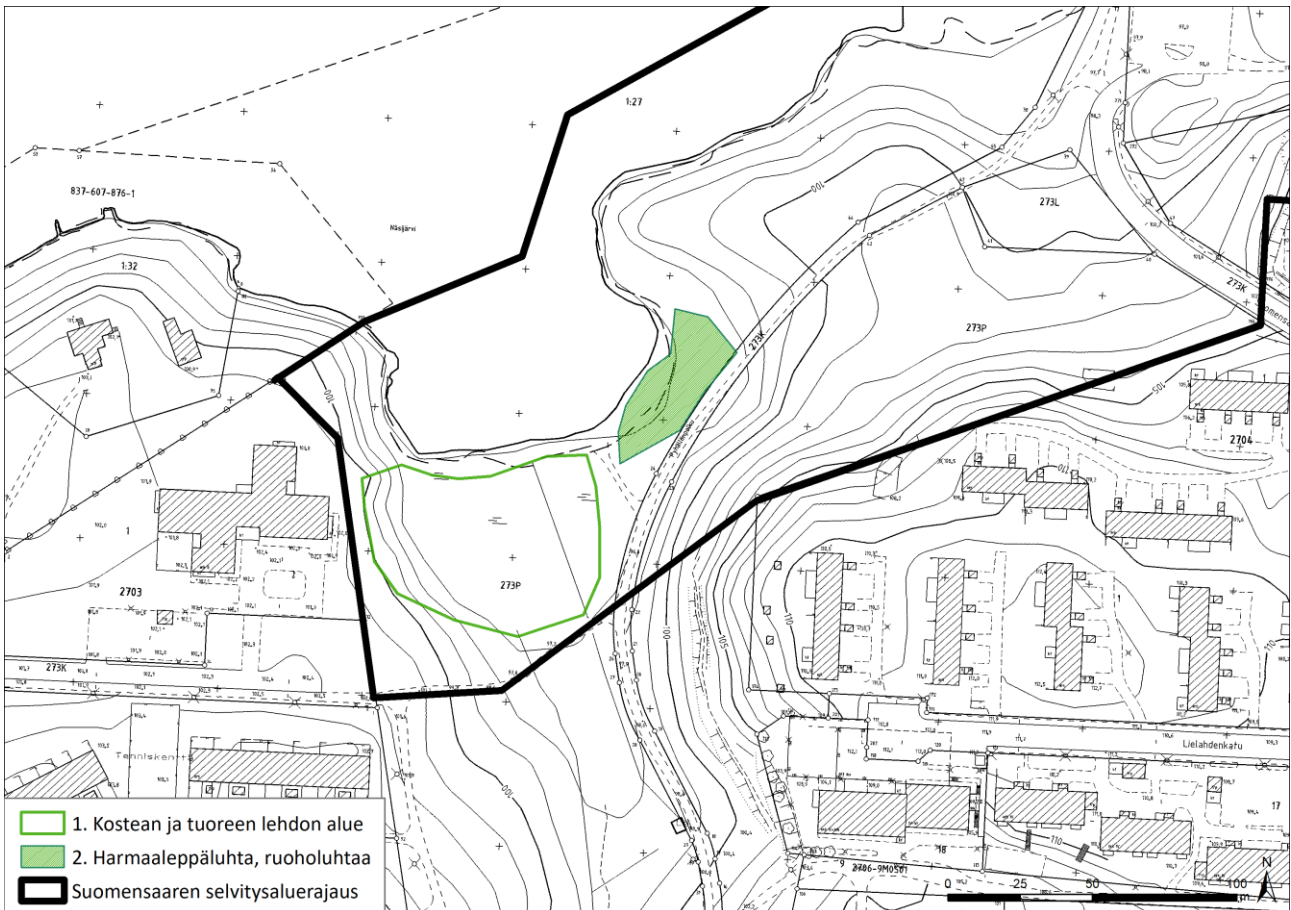

Kuva 7: Kostean lehdon mesiangervoaltaista kasvillisuutta.

16.10.2020

2. Harmaaleppä- ja ruoholuhta

Lehtokohteen itäpuolelle sijoittuu pienialainen, noin 0,1 ha kokoinen luhta-alue. Kohteen rajaus on esitelty kuvassa 8.

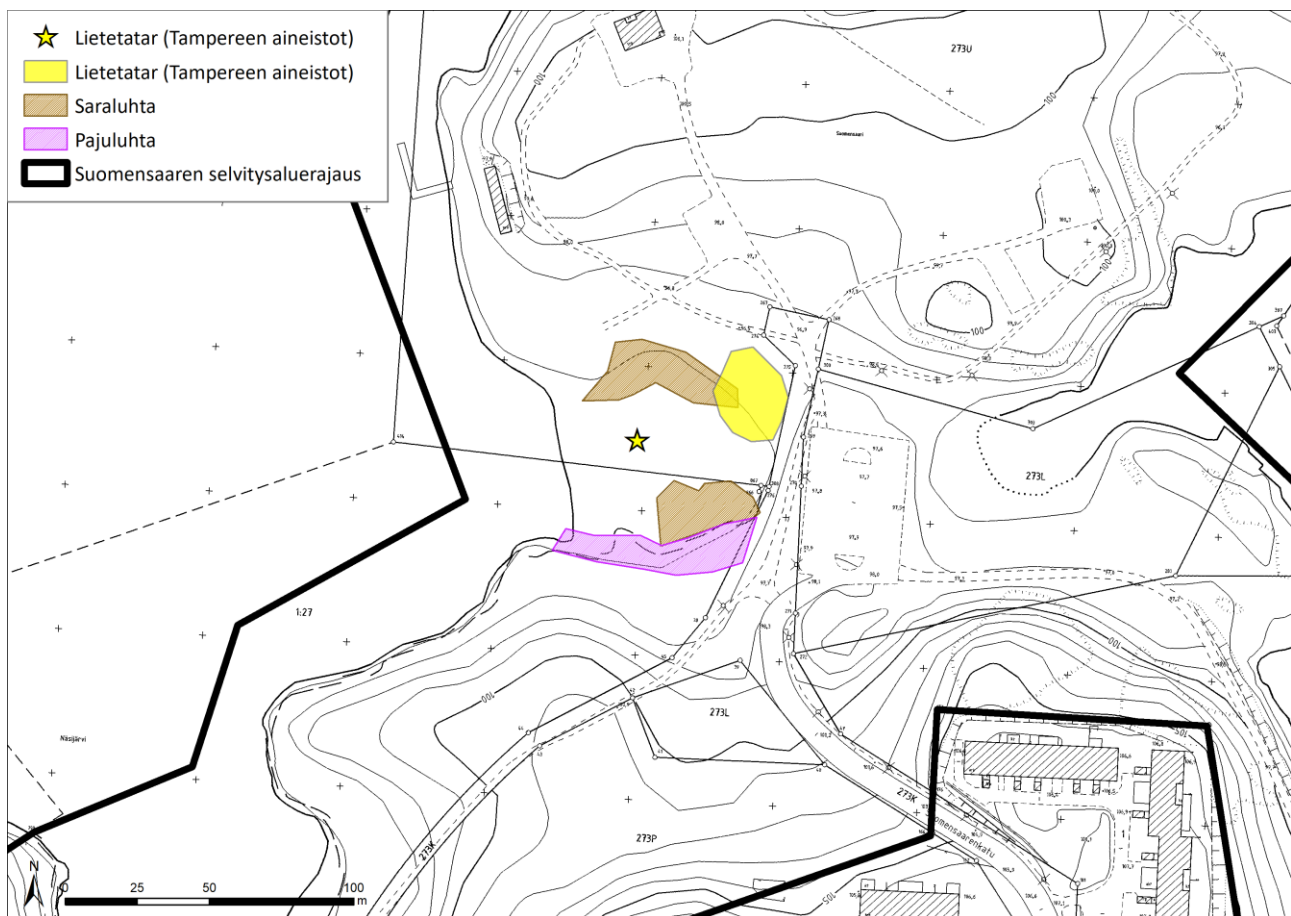
Kuva 8: Selvitysalueella sijaitsevan luhta-alueen rajaus (vihreä rasteri)

Luhdan kenttäkerroksessa kasvaa muun muassa vehkaa, myrkkyykeisoa ja rantakukkaa. Vedessä kasvaa isoli-maskaa. Luhdan valtapuuna kasvaa harmaaleppää ja se on päätyypiltään harmaaleppäluhtaa. Luontotyyppi on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN) (Raunio & Kontula (tom.) 2018), mutta alueen arvoa laskee puuston nuori ikä ja sen muuttunut rakenne eikä kohde täytä metsälain 10 § erityisen tärkeän elinympäristön kriteerejä. Alueella rajaukseen sisältyy myös ruoholuhtaa. Alue luetaan paikallisesti arvokkaaksi, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi luhta-alueeksi.

16.10.2020

3. Sara- ja pajuluhta

Suomensaaren lounasosassa sijaitsee kaksiosainen sara- ja pajuluhta-alue. Luhdet sijoittuvat matalan lahden molemmin puolin niin, että niiden väliin jää yhtenäinen järviruovikko: eteläisen ja pohjoisen rajauksen välissä sijaitsee karttakuvasta poiketen vesialuetta. Luhdan yhteenlaskettu pinta-ala on noin 0,2 ha. Alueella on tehty aiempia lietetatarhavaintoja vuosina 2000 ja 2014 (Tampereen aineistot). Luhdan aluerajaus aiempien lietetatarhavaintojen sijainnit on esitetty kuvassa 9.

Kuva 9: Maastoinventoinneissa 2020 havaitut paikallisesti arvokkaat rantaluhta-alueet. Alueella on tehty lietetatarhavaintoja vuonna 2000 (tähti) ja vuonna 2014 (keltainen alue) (Tampereen aineistot).

Ranta-alueella sijaitsee yhtenäinen saraikko (kuva 10), ja saravyöhykkeen ja rannan välissä sijaitsee pajujen vallitsemaa pensasluhtaa. Pajuvyöhykkeen jälkeen, puustoisella rannalla, kasvaa valtapuuna koivua ja harmaaleppää. Alue on potentiaalinen viitasammakon elinympäristö. Rannan kenttäkerroksen ruoholajistoon kuuluu muun muassa vehka, rantakukka, korpikastikka, kurjenjalka ja osmankäämi. Pohjakerroksessa kasvaa muun muassa okarahkasammalta.

Alueella tehdyistä aiemmista lietetatarhavainnoista huolimatta ei lajia havaittu vuoden 2020 maastoinventoinneissa. Lajille soveltuvaa, liejunsekaista, paljastunutta pohjaa tosin esiintyi alueella, etenkin luhta-alueiden väliin jäävän ruovikon reunalla (kuva 11).

Kuva 10: Suomensaarella sijaitsevaa, hiekkarantaan rajautuvaa saraluhtaa.

Kuva 11: Luhdalla sijaitsevaa lietetattarelle soveltuvaa paljastunutta liejupohjaa.

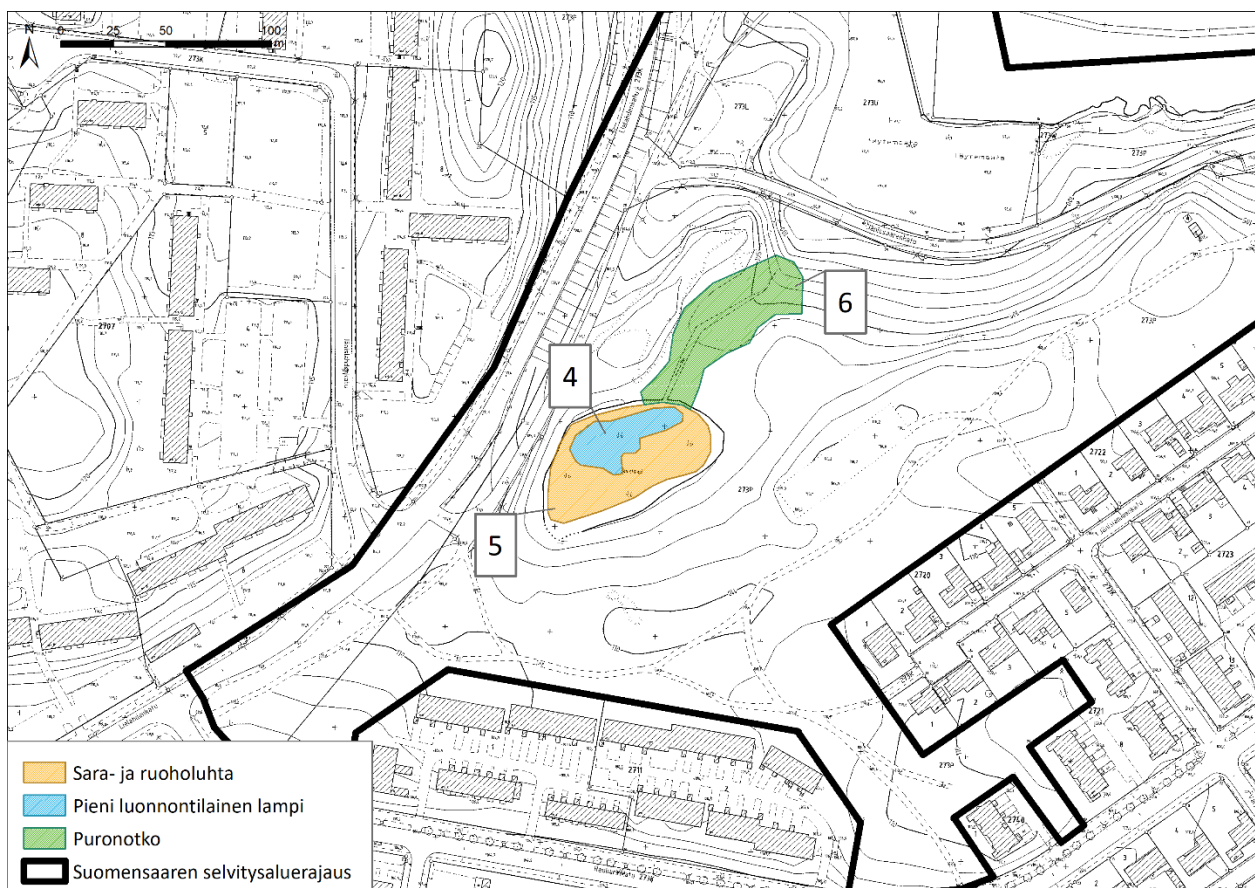
16.10.2020

Lietettattaren vuotuisen kannan koko vaihtelee suuresti ja se on heikko kilpailija, eikä menesty sulkeutu-
neessa kasvillisuudessa (Mäkelä & Kempainen 2012). Suuri osa siitä alueesta, jolla lietetatarta on vuonna
2014 havaittu, on kasvanut voimakkaasti umpeen eikä lietettattaren oleteta menestyvän siellä. Lietetatar voisi
hyötyä rantakasvillisuuden niitosta ja rantojen ruoppauksesta, jotta kasville muodostuisi lajille suotuisaa, pal-
jastunutta liejurantaa. Koska luhdalla on suhteellisen hiljattain tehty lietetatarhavainto (Tampereen kaupun-
gin aineistot 2014) ja alueella esiintyy lajille suotuisaa elinympäristöä, voidaan lajin olettaa todennäköisesti
voivan ilmaantua entisille kasvupaikoille uudelleen.

Sara- ja pajuluhta on paikallisesti arvokas, luonnon monimuotoisuudelle tärkeä luhta-alue. Rannan puustoi-
nen ja pensainen vyöhyke (pajuluhta, kuva 9) täyttää metsälain 10 § kriteerit.

4. Jänislampi

Selvitysalueen eteläosassa sijaitsee pieni, noin 0,1 hehtaarin kokoinen lampi, Jänislampi. Lammen rannat
ovat soistuneet rantaluhdaksi. Jänislampi on vesilain 2. luvun 11 § mukainen luonnontilainen, alle 1 hehtaarin
kokoinen lampi. Jänislammen ja sen lähistöllä sijaitsevat arvokkaat luontokohteet on esitetty kuvassa 12.

Kuva 12: Selvitysalueen eteläosan arvokkaat luontokohteet. Jänislammen (sininen rasteri) rannat ovat rantaluhtaa (oranssi rasteri). Jänislammen pohjoispuolella sijaitseva paikallisesti arvokas puronotko on esitetty vihreällä rasterilla.

16.10.2020

5. Jänislammen rantaluhdat

Jänislammen reunavyöhykkeet ovat avoluhtaa, ja sillä esiintyy sekä pullosaravaltaista saraluhtaa lammen keskiosassa, että kurjenjalkavaltaista ruoholuhtaa lähempänä lammen rantoja. Jänislammen kasvilajistoa leimaa lähes koko ruoholuhdan laajuisesti kasvava nevimarre (kuva 13). Luhdan kasvilajistoon kuuluu nevimarten lisäksi muun muassa suohorsma ja osmankäämi, paikoitellen kasvaa virpapajua ja koivua.

Luhdan aluerajaus on esitelty kuvassa 12. Rantaluhta luetaan paikallisesti arvokkaaksi, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi luhta-alueeksi.

Kuva 13: Rantaluhdan ruoholajeihin kuuluu sarojen lisäksi muun muassa osmankäämi, nevimarre ja kurjenjalka.

6. Purontko

Jänislammen eteläpuolella sijaitsee varttunut, noin 0,2 hehtaarin kokoinen lehtomaisen kankaan kuusikko (kuva 14). Alueelle sijoittuu oja, jonka varrella kasvaa lehtokasvillisuutta, muun muassa mustakonnamarjaa, ojakellukkaa ja hiirenporrasta. Puuston rakenne on jokseenkin kerrostunut, ja alueella on kohtalaisesti laho-puuta. Etenkin kenttäkerros on monimuotoinen, ja siinä kasvaa muun muassa käenkaalia, mustikkaa, metsäimarretta, sinivuokkoa, lillukkaa, sormisaraa, metsäalvejuurta, puolukkaa, ahomansikkaa, metsäkurjenpolvea, metsäkastikkaa, vanamoja, kultapiiskua ja metsäorvokkia. Pensaskerroksessa kasvaa tuomea ja taikinamarjaa, pohjakerroksessa seinäsammalta.

Kohde on paikallisesti arvokas, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä metsäkohde. Kohteen rajaus on esitetty kuvassa 12.

Kuva 14: Purontkon varttunutta kuusikkoa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Selvitysalueen metsät ovat suurimmalta osin kuusivaltaisia, lehtomaisen tai tuoreen kankaan varttuneita sekametsiä. Selvitysalueen eteläosissa esiintyy keski-ikäistä, harventamatonta, mustikkatyyppin tuoreen kankaan talouskuusikkoa. Lehtomaisuutta esiintyy koko selvitysalueella vähintään laikuittaisesti. Lehtomaisuus korostuu selvitysalueen luoteisosassa, jossa sijaitsee tuoretta ja kosteaa runsasravinteista lehtoa. Selvitysalueella sijaitsee useita rantaluhtia. Selvitysalueen rannat ovat pääosin karuja.

Alueelle sijoittuu kuusi (6) arvokasta luontokohdetta. Nämä ovat 1) kostean ja tuoreen runsasravinteisen lehdon alue, 2) harmaaleppä- ja ruoholuhta, 3) sara- ja pensasluhta, 4) Jänislampi, 5) Jänislammen rantaluhtat ja 6) purontko. Kohteet ovat alueellisesti ja paikallisesti arvokkaita, luonnonmonimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita. Kohteet on esitetty kartalla liitteessä 1.

- Metsälain 10 § erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit täyttävät **kohde 1** (kostean ja tuoreen runsasravinteisen lehdon alue) sekä **kohteen 3 puustoinen ja pensaikkoinen vyöhyke** (sara- ja pensasluhta).
- Vesilain 2. luvun 11 § mukaisia kohteita havaittiin yksi kappale: **kohde 4** (Jänislampi).
- Muut kohteet, **kohteet 2, 5, ja 6**, luetaan paikallisesti arvokkaiksi, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiksi kohteiksi.

16.10.2020

Selvitysalueelle sijoittuvan **lehdon (kohde 1)** luontotyypit ovat tuoreimman uhanalaisluokituksen mukaan luokiteltu erittäin uhanalaisiksi (tuoreet runsasravinteiset lehdot) ja vaarantuneiksi (kosteaa runsasravinteinen lehto). Lehtokuvio suositellaan säilytettäväksi rakentamisen ulkopuolella ja sen puusto suositellaan säilytettävän siten, ettei sen luonnontilaisuus heikenny. Selvitysalueella esiintyvän lehtolaikun luonnontilaisuutta uhkaa maankäytön lisäksi sillä kasvava jättipalsami, jonka leviämistä alueella suositellaan seurattavan. Lehdon kuusettumista suositellaan ehkäistävän poistamalla alueella kasvavat kuusen taimet. Mahdollinen kuusettuminen muuttaa lehdon maaperää ja kasvuoloja niin, ettei sillä esiintyvä vaateliass lehtokasvillisuus enää menesty.

Selvitysalueelle sijoittuva **harmaaleppäluhta (kohde 2)** on rakenteeltaan muuttunut, eikä täytä metsälain 10 § erityisen tärkeän elinympäristön kriteerejä. Alue on kuitenkin paikallisesti arvokas, ja se suositellaan säilytettävien mahdollisuuksien mukaan rakentamisen ulkopuolella ja sen puusto suositellaan säilytettäväksi mahdollisuuksien mukaan käsittelemättömänä.

Selvitysalueelle sijoittuva **sara- ja pensasluhta (kohde 3)** täyttää osittain metsälain § 10 erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit. Nämä ovat luhdan pensaikkoiset ja puustoiset osat. Saraluhta luokitellaan paikallisesti arvokkaaksi, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi kokonaisuudeksi. Luhta on kasvillisuudeltaan ja vesioloiltaan soveltuvaa elinympäristöä viitasammakolle, ja lajin mahdollista esiintymistä alueella suositellaan seurattavan. Rantaluhdassa on tehty vuosina 2010 ja 2014 havaintoja erittäin uhanalaiseksi (EN) luokitellusta (Raunio & Kontula (toim.) 2018) **lietetattaresta** (*Persicaria foliosa*) (Tampereen aineistot 2020), mutta alueella ei havaittu lajia vuoden 2020 maastoinventoinneissa. Luhdassa havaittiin kuitenkin lietetattarelle soveltuvaa kasvu ympäristöä. Koska lietetattaren vuosittaisissa esiintymisissä on suuria vaihteluja (Mäkelä & Kemppainen 2012), alueella on suhteellisen hiljattain havaittu lajia, ja luhdassa esiintyy lietetattarelle soveltuvaa kasvu ympäristöä, voidaan lajin olettaa todennäköisesti vielä voivan esiintyä alueella. Lietetattaren menestymistä alueella suositellaan tuettavan rannan ruoppauksin ja lajin menestymistä estävän tiheän kasvillisuuden poistoin. Lietetattaren on muun muassa havaittu hyötyvän lajin esiintymisalueilla sijaitsevista venevalkamista, jotka edistävät pohjan sotkeentumista ja luovat paljasta, lietetattarelle soveltuvaa kasvu alustaa.

Jänislampi ja sen lähiympäristö (kohteet 4 ja 5) suositellaan säilytettävien rakentamattomina ja käsittelemättöminä siten, että sen ominaispiirteet säilyvät. Jänislammen luonnontilaisuutta uhkaa etenkin valuma-alueen muutokset, ja lampi suositellaan huomioitavan maankäytössä niin, ettei sen vesitalous muutu tai ominaispiirteet heikkene maankäytön seurauksena.

Selvitysalueelle sijoittuva **puronotko (kohde 6)** on paikallisesti arvokas, ja se suositellaan säilytettävien mahdollisuuksien mukaan rakentamisen ulkopuolella ja sen puusto suositellaan säilytettävien mahdollisuuksien mukaan käsittelemättömänä.

Alueelle ei maastoinventoinnin tulosten perusteella sijoitu muita uhanalaisia tai erityisen arvokkaita luontotyyppisiä, huomionarvoisen lajiston esiintymisalueita tai muita luontokohteita, jotka pitäisi erityisesti huomioida alueen maankäyttöä suunniteltaessa.

16.10.2020

LÄHTEET

Hotanen, J.P., Nousiainen, H., Mäkipää, K., Reinikainen, A., Tonteri, T. 2018: Metsätyypit -kasvupaikkaopas. Luke, Metsäkustannus. 191 s.

Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa. – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen moniste 24, Oulu.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Maanmittauslaitos 2020: Kartta-aineistot. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu. <<https://www.maanmittauslaitos.fi/asioi-verkossa/avoimien-aineistojen-tiedostopalvelu>>

Mäkelä, K., Kemppainen, E. 2012. Lietetatar – *Persicaria foliosa*. Teoksessa: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 253-254. Tammi, Helsinki.

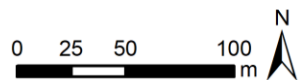
Pirkanmaan ELY-keskus 2020: Hertta –eliölajit tietokanta. Aineisto 8/2020.

Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. <http://tun.fi/HBF.44571> (haettu 23.9.2020).

Tampereen kaupunki 2019: Lyhyesti Pyhällönpuiston kaavan nro 8718 luontoarvoista

Tampereen kaupunki 2020: Oskari –karttapalvelu. <https://kartat.tampere.fi/oskari/?login=true>

Liite 1. Arvokkaat luontokohteet
TAMPEREEN KAUPUNKI

Suomensaaren kasvillisuus-
ja luontotyyppiselvitys

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy

- 1. Kostean ja tuoreen lehdon alue (Metsäl 10 §)
- 2. Harmaaleppä- ja ruoholuhta
- 3A. Pajuluhta (Metsäl 10 §)
- 3B. Saraluhta
- 4. Jänislampi (VL 2 luku 11 §)
- 5. Jänislammen rantaluhdat
- 6. Puronotko
- Suomensaaren selvitysaluearajaus

